

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

5/90

ROČ. XXIV

Chemickotechnologické procesy

sú podstatou výroby v chemickom priemysle a v hutníctve. Sú veľmi náročné na materiálový a energetický príkon a tvorí sa v nich veľké množstvo často toxických odpadov, ktoré intenzívne devastujú celý ekosystém. Tento negatívny vplyv je veľmi intenzívny v ČSFR. Spôsobila to predovšetkým pre naše životné prostredie neúnosná orientácia na rozvoj ťažkého priemyslu v posledných 40 rokoch, ktorou sa vo viacerých lokalitách až ireverzibilne devastovalo prírodné prostredie. Najmä na Slovensku sa v tomto období pod heslom „industrializácie Slovenska“ vystavali mnohé veľkokapacitné výroby, najmä z hutníctva a chemického priemyslu (Závody SNP v Žiari n/Hronom, VSŽ v Košiciach, Niklová huta v Seredi, Feroziatínárske závody v Istebnom, Slovnaft v Bratislave a ďalšie). Tento priemysel sa budoval na báze dovážaných surovín, kým naše prírodné suroviny sa dostatočne nevyužívali. Napr. výstavbou VSŽ v Košiciach sa vyťažili prakticky všetky vodné zdroje východného Slovenska, a na veľmi racionálne komplexné spracovanie tu sa nachádzajúceho magnezitu so soľou z blízkej Zbudze a so súčasným spracovaním odpadov z Chemka v Strážskom už nie sú vodné zdroje k dispozícii. Aj veľkokapacitným spracovaním ropy sa produkciou prakticky polotovarov, teda s malou efektívnosťou, zamorili podzemné vody Žitného ostrova s nebezpečnými následkami. Naše kvalitné a tradičné suroviny, napr. pre špeciálne druhy skla, kvalitnú keramiku a žiaruvzdorný materiál sme dostatočne nevyužívali, čo spôsobilo nielen veľké ekonomické, ale aj ekologické straty.

Už pri výstavbe spomínaných veľkokapacitných prevádzok sa často súčasne nerealizovala výstavba zariadení na zachytávanie odpadov, ktorých tvorba sa intenzívne zväčšovala a má stále vzostupný trend. V súčasnosti sú viaceré prevádzky veľmi prestarnuté a už amortizované, ale napriek tomu pracujú na plnú kapacitu, čo prúdko zvyšuje tvorbu odpadov. Ďalšia činnosť týchto prevádzok sa často povoľovala vládnymi výnimkami, ktoré takto potvrdzovali ďalšie ekologicky neúnosné postupy.

V nadväznosti na túto celospoločensky významnú problematiku tu uvádzame publikácie, ktoré z viacerých ťažiskových pohľadov analyzujú súčasné a perspektívne možnosti obmedzovania negatívneho vplyvu takejto priemyselnej činnosti na životné prostredie ČSFR. Riešenie je vždy špecifické a musí byť komplexné v úhrnnom zoskupení hlavne technických, ekologických, ekonomických a legislatívnych hľadísk problematiky.

Obsah

- Š. Kachaňák:** Interakcie ekologických, technických a ekonomických hľadísk priemyselnej činnosti v ČSFR 230
- M. Piatrik:** Použitie fyzikálno-chemických a biologických metód pri čistení odpadových vôd v potravinárskom priemysle. 238
- E. Kachaňáková:** Technické nástroje tvorby a ochrany životného prostredia v priemysle 243
- M. Čerňáková, L. Šutý, E. Golis:** Mikrobiálna degradácia lignocelulózoového materiálu odpadových vôd celulózky Vranov nad Topľou 246
- M. Kalousek, B. Böhmer, M. Rajčok, J. Veselovský:** Likvidácia a ukladanie rádioaktívnych odpadov z jadrových elektrární 253

Aktuality

- J. Hana:** Mezinárodní registr potenciálně toxických chemikálií a jeho využití v ČSFR 259
- D. Hařama:** Perspektivy bio- a chemickotechnologických procesov 262

Tribúna

- K. Mičeta:** Bioindikácia mutagénnych účinkov znečisteného životného prostredia vyššími rastlinami 267

Kontakty

- A. Brklová, J. Homoláč:** Obaly a geotextilie s fízenou dobou rozpadu 273

Knihy

- J. Štěpán:** Karikatury v životním prostředí 727

Štefan Kachaňák